

6

K34/75 J.C. Maloka

535(9)

Music and musical instruments of Molepō's tribe
Diletso Kopelo Kosa.

1/13

0-16

1 Diletso: Ke phalafala, lepapate, mokodye, lengwane, motsie, photwana, nakatsa lehlaka naka ya thsipi, naka ya phala, naka ya thsephe, lekwala, lekope, setontolo, sekxapa, dipela, meropa, mathotse, mosu (dithswathswadi).

1. Phalafala ke lenaka la phoofolo e kxolo yeo e bitswang phalafala. Xe xobe xo bolailwe phalafala ba be ba kxola dinaka tsa yona, manaka a yona ke a matelele a dimphaphathi. Xomme ba ka a thsela ka leretha ka mo mothsethseng, xore mothsethse o o bole ka pela ba thswamole mothsethwe o wa lona. Xa e le mothsethse ona xa o na mosomo. Xomme xe lenaka le setse le tswele mothsethse ba tla re mo nhleng ya lenaka mo mothsethse o bexo o felelela xona, xona ka mo lehlakoreng la mphaphathi ka mo le ileng xe le re ke dia xo kxopama la tonamela ka thoko ya ka xona. Ba kxoba (ba phula) lesoba xomme lesoba le ke leo ba letsang ka lona. Xe ba letsa ba budula ka moya ba beile molomo mo xo lona, xe ba budula ba ka kxona xo kokobetsa moya o wa bona xore le lle ka modumo o moxolo o o ka kwalaxo kxole kxole. Ba le letsa ka makxethe kxethe, ba le tswinthsa, ba le kokobetsa modumo ba le isa xodimo le fase.

2 Xe ekaba le llelaxe xo hlaxile madira motho o tla re xo le letsa a fela a hlata mokxosi a re i-i-i-i-u! Kxomo di ya ya, xe le lla la fela le re bya-bya-bya! Tswi! bya-bya-bya! Tswi! i-i-i-i-u! Kxomo di ya ya! Morobela. Xe ba re kxomo di ya ya morobela ke xore ba tla ba ba bitsa moano wa xabo. Byale ka xe ba ba xa Molepo ba re kxomo di ya ya Morobela hlaka wa marumo. Ba xa Mamabolo bona ba ka re kxomo di ya ya Dikolobe tsa Mmamerala a Mathatsi boana Kolobe. Xe e ba xa Mpahlele ba ka re kxomo di ya ya Manala Maxohla dihlare. Xe e le Matebele ona a tla re dikxomo di ya ya Matebele moso a mma xorekwa ka kxomo.

Ke xore moeno o mongwe le o mongwe o tla ipitsa ka sereto sa bona.

Phalafala ke nto ye e letsang ke banna fela e selexo basadi, le xona xase banna ka moka ba kxonang xo e letsa. Le xona xo be xo ba le phalafala e e letsetswang madira feela. Xomme e sa dule e swarwa swarwa, e duo nthsiwa mohla mokxosi wa dira. Xomme ya fiwa moletsi eo a tsebang xo letsa, xothwe le xona ba re e be e fohlwa ka makhura a motho, e o a bolailweng direng. Makhura a tswang le leng leo le bitswana motsila. Phalafala yeo xe e fohlilwe ka makhura majwalo a hlakanthsitswexo le sehlare, ke ngaka ya selete ye e thsephaxalaxo e fokaxo dira xe dietswa. Xo thwe dira e be di pyera-pyere di thsoxe di kxohle metsila, xomme bakxone xo di swarela fase.

2. Phalafala e ngwe xoba Lepapate, yona e ka llela mokxosi wa nkwe, xoba wa tau, ouwe mokxosi xa se wa kxomo di ya ya . Ke wa sebata kxomo, ona ba tla re xox letsa phalafala ba re, i-i-i-iu! Sebata kxomo! Bokae ka nyana! i-i-i-iu! Sebata kxo-o-e-mo! Bokae ka nyana! Xo ba hlaba mokxosi ba ba bolela mo tau e khutileng xona sekxweng xoba thabeng, tau xoba nkwe. Hono leo lepapate la sebata kxomo ke le leka hlabelewang mekxosi e mebe, ye e haxang mo seleteng, e mejwale ka xe ya xe motho a bolaille motho a thsaba, hono a nyakwa xore a swarwe. Xoba motho a timetse xosa tsejwe fa a ileng xoba mokxosi wa kotsi e ngwe e ka phalalelwang ke sethsaba. Xo ka letswa lona lepapate la mohuta ouwe, e seng le la la madira la kxomo di ya ya. Ke ona mosomo wa ona manaka ao a phalafala ao e beng a maxolo-xolo xomme maina a ona ke mapapate le x xe xo le jwalo o ka no kwa ba atisa xore phalafala e ya lla xe le letswa.

4. Lepapate: Ke manaka a diphoofolo tse dingwe a ka diwang moletso wa lepapate me e se a maxolo lexe e ka ba a diphalafala, xape a kano bitswa mapapate.

Me re sa lebetse hlaloswana e ngwe bakeng sa phalafala a nke ke re xomedi moraxo re hlalose tsa yona.

3. Xape yona phalafala xe masoboro a e tswa a e ya xo wela ke yona yeo ba bantshaxo ka yona bosexo ka masa ba e bobodisa. Xomme mexobo ya xobyana ba tswa. Phalafala ya tsara e lla ba nyoxa ba e ya ka thabeng. Lemo mohla ba aloxa e tla sumiswa. Dialoxeng tsa bodikana le tsa boxwera.

5. Mapapate ka ona xo homotswa kosa, le xe ba e ya xo bina kosa ba bitsana ka ona. Xape le basadi xe ba e ya dikomeng ba bitsana ka ona. Xo ba bangwe xe ba bitsa ka ona pitsong.

6. Mokodye: Ona ba betla phate ba e pharoxanthesa ba e kxoba ka mo xae ba e tata ka manti mme ya ba naka e e llang xo kxwala kxole. Xomme le yona ke ye e llang ka menyanya byalo ka mapapate. Xe xo iwa masolong, le xe xo iwa dikoseng. O tla hwetsa xo hlabya ditlatse ka yona. Ditsela tse ka moka kowa le kowa xo lle mekodye ya thabo.

5 7. Mekodye xa se dinaka tse di keng di lle xo ngamilwe, ka moka kae le kae moxoxo llang mekodye xona xo thabilwe. Xomme le masoxana mohla medupi xe ba nthasa dikxomo ba e ya xo disetsa basimane ba letsa mekodye. Ke ona mosomo wa seletso sese bitswang mekodye.

Lengwane: Ke lesapo la serope sa pudi ba re xe ba hlabile ~~nana~~ ya pudi ba apeile nama ya yona ka dipitsa tse dikxolo e tla re xoba e butswa ba tla nthasa lesapo le la yonaba le fa masoboro. Ea le betla ka mo fase le ka xodimo ba le phula masoba ba se ke ba ja moko wa lona, ba le bea boleleng, xore moko wa lona o lewe ke manyonyo, moko wa lengwane xa o lewe ke motho ba re xe motho a ka e ja xa le lle, lengwane le le ka se lle. Xomme naka ya mohuta o

6 e letswa ke masoboro feela. Xe masoboro a kxoketse mangwane lesoboro le e beng koxo nkxwete wa ba fenyang ka moka. Xe a hweditse masoboro a kxoketse mangwane ka xoba xo ke xo setwe marala a matelele a foletwe ka dithsaka. Xomme lengwane le ba le xatlele ka mexatla ba kxokelele lerala le lerala le ba le kxokelele molaleng le tekelele le bethe mo diropeng. Xona fao nkxwete e tla thsama e tsea lengwane le lengwe le le lengwe e le kwa ka xo le letsa. Xomme le a kwang le lla xabotse o tla nana a le tsea yaba la xaxe, xoba xe e ka ba o tseba lengwane la nkxwete ya mose o mongwe le lla. O no fihla a le kxaola mo molaleng wa xaxwe, a le kwa xe le lla xabotse xe le, sa lle xabotse a le pshatla, xe le lla xabotse a le tsea xore.yeo xe a elwa a lwe. Masoboro xe a elwa a baka bonkxwete a atisa xo baka lona lengwane. Xape xe ba le letsa ba roxana ka lona. Ba kxona xore xe ba le letsa ba bitsa dika tsa mahlapa ka lona. E mongwe o kxona xo roxa e mongwe a e ka mosomong ka lona. Xomme yola le ena a mo fetola, xe a mo nyatsa a moraxa. Ke ona mosomo wa lona, ke seletso sa masoboro feela.

Motsie: Ese lona lesapo le le diang lengwane, xomme lona ba le rira kudu bale fokotsa ba le khusufatsa xorelo re xe o lla o sesa lla jwalo ka lengwane o lle ka xo tswinya. ona xase o o letswang ke masoboro, o letswa ke ma soxana xape le ona ese seletso seo ba se letsang xe ba thabile ke ona mosomo wa motsie o.

7 Photwana: Ke lenaka la kxomo xoba lenaka la phoofolo leo le ka nong xo dia lepapatyana. Xomme xa a t bitswe mapapatana a bitswa photwana. Xomme photwana e kxobakanthsa babini ba kosa xomme xe ba kxobakane e tla letswa xwa hlabya mokxosi, babini ba kosa ba tla thoma xo letsa dinaka, le xe ba homola ba tla homotswa ke yona xaxolo mosomo wa yona ke ona o.

Naka ya mahlaka: Ba tsea mahlaka a mehuta e meraro.

Lehlaka-noke, mmamampane le lefu. Xe ba sehla mahlaka xo dia dinaka, ba di sehla ka xo latelana boxolo le bonyenyane. A re thomeng mo monwaneng wa bone xere bala xo ya xodimo le fase. Yona naka ye ya monwana wa bone re tla re ke phalola, ya monwana wa boraro re re ke tatedi, ya monwana wa mfelelo re re ke xo latela tatedi, ya monwana wa mafelelo re ke morothwana. Yela ya bohlaro ya ka xodimo xa phalola xomme leina la yona ba e bitsa kxomo le ya bothselela le ya bosupa ke dikxomo. Xomme xona fao ba re di teditse mothaba. Xomme ba tla re xe ba dutse ba di sehla ba di lekantsha ba di letsa ba kwa xe eba di lla ka xo fetana, mme ba tla re xe ba sehlile tse di supang ba tla re di feditse mothaba xe ba ekwa xore di hlatlolana xabotse. Ba ka dia mothaba wa bobedi le wa boraro le wa bone, xo ya ka batho xe ba e xona. Xomme mothaba o mongwe o phalola e ngwe le e ngwe ba tla sehla ya xo lekana le yona yela ya pele xore di se ke tsa fetana di lle ka mollo o swanang di lekane tsona phalola tse. Phalola ke xore hlabeledi, hlabeledi ke xore ye e thomang kosa. Tsa ka fase xa tsona letsona di tla no sehlwa ka ona mokxwa ona o jwale ka xo latelana, le tsa ka xodimo jwalo. Xe ba seta naka tse dikxolo tsa ka xodimo xa mothaba xo isa xodimo xo boroba meno e mmedi xoba o tee, ba ka sehla mafu a naxo le dinoko tse ditelele le dithsipi tsa dipompi tsa dipaesekele. Tseuwe tsona xa di sa bitswa dikxomo di tla bitswa mampu. Xomme xe photwana e setse e llile e ba kxobakwathaitse meropa e se e beilwe xare xa bona malokwane o tla letsa photwana eo. Xe a homola o tla hlaba mokxosi a re i-i-i-u! Ka xobane ba tla ba ba eme ba swere naka tsa bona ba letile xe mokxosi o hlabya bale ba diphalola ba tla nama ba ~~ix~~ budula setse ba di letsa. Ba dilatedi ba tla latela, byale le bone xoya fase le ba ka xodimo ba tla letsa byalo ka mokxwa o kxwana se tee. Xomme di tla hlatlolana di epela

byale ka xe e re ke batho ba epela ka mokxwa o mobotse.

9 Xe ekaba ba tla ba ba letsa kosa re barexo lexowa fisi, seepedi sa thakxa o tla re mola lehlaka le swarane le bobola, a tla ema ka mo ntle xa lenaka xoba ka mo xare xa lenaka a fela a xala-xala a epela a re; lexwaalexo a notwana he lengwe le xo a kxomo le motho a tswela pele le dika xomme a boloketsa. Xe xo letsiwa yeo barexo ke "Kiba" xona xe ba e thoma xe ba hlabelela xaxo na hlabelela naka yela ya xo hlabela "Lexowa". Ba phalola ka tatedi xa e le xo thsaisa ba tla thsaisa ka ona mokxwa pla ba thsaisang lexowa ka ona, le xe meletso yona e tla fapana.

Xomme xe dinaka di swarane ba e epelela yona ba tla re mola hlaka le swanane le bobola le re yo-o! Motho a hlomoxa pelo a xweletsa a epela a re: x A-he-e-e mma x lesa kiba x re sa ja! Re sa lwa nwa moxolo! He-e-e mosadi wa kiba lesilo le! O re xo kwa kiba e lla a thsaba a tloxela thetho! A-he-e-e o thsaba le mose feela! A dutse a xo a xo a a tswela pele le kosa xe e epelwa.

10 Xe xo hlabelelwa mokxari monti kala ya marumo yona ba tla tswa ka mo xare xa kxoro ba ya ba kxobakana kowa kxakala ba re ba ya xo tsea monti yona ba thoma ka yona halolo yela ba phalolang lexowa (fisi).

Dikosa tse le xe di lapane ka meletso feela xe ba thoma ba thoma ka mokxwa o swanaxo. Photwana e ya lla xe e homola mokxosi o wa lla hlaka la nama la swarana ke mo banama ba thsithsil ba sepele ba boela ka kxorong dinaka tsona di bobola di epa kwadi ya marumo.

Xomme bakxalabye fao le bakhekolo ba tla duma ba epela ka melomo ya marumo banna xona fao ba tla ba ba ~~th~~ hlatlolanana ka mantsu ba epela kwadi ya marumo xe dinaka di xoba moxobo wa marumo.

Motho a fela a re: He-lele-he-he-e-e ba ile xa ba boe ba ile
 le pitsa he-e xa ba boe he-e ba ile le moxopyana wa xo jela:
 A dutse a re: Kxopo tsa baho ba marumo dia axa mesasa maxeng! He-
 e-e mma mosimane hloboxa mma ba ile xa ba boe, a ilalo a xi dutse
 a tswela pele le dika tsa kwadi ya marumo. Xomme xona fao ba tla
 ba ba feleletse ka kala ya marumo xana fao motho o tla re xona
 ka mo xare xa bona la-i a tlala a re kati-kati phuselele, a ekisa
 xe ba e hlabanong le mola bakxalabye ba bangwe ba boxale ba dia
 11 byale ba ekisa xe ba e hlabanong. Xona fao meropa ye e be e lla
 o moxolo o kiba dithithimetso di e hlatlola.

Mola kibeng xe e lla xe ba re moya wa kiba lesilo o re xo kwa
 kiba e lla a thsaba a tloxe thetho a thsaba le mose feela. Xe
 rialo e re xe ba isa kosa ba tsene bosexo ka matla xosa. Xomme
 ba tla tswela le matho tse a a hometse xe ba tsena ka mo kxorong
 xosa xopolwe le xore xo ne patho mo.

Ba tla re xe ba tsena ka mo kxorong motseng ouwe xosa
 xopolwe eba tsena byalo ka dira xe di hula motse.

Ba motse ba tla no kwa xe moropa o re tu-u dinaka le
 dithithimetso le moropa di tloxane ka nako e tee. Xe ba etswa
 ka mo dintlong e tla joba semphete ke xo fete, xona fao re ka
 xopola xore bangwe ebajo tjama ba hunela ba etswa ka potla
 e re ke xa ba e ya xo bona nto ye e thsabang, ke ona moletso wa
 lehlaka.

Naka ya thsipi: Xomme naka yathsipi yona xare sa na xo hlalo-
 sa xo ya pele ka tsa yona, xobane re setse re boletse ka mo xare
 xa dinaka tsa lehlaka xobane e sumisana le tsona.

Xo dutse byale diphala le dithsephe, di sumiswa jwalo ka
 lekodye le metsie.

12 Xe e le kosa ya dinaka tsa lehlaka yona dithsaba tse dingwe tsa thoke e no re e tsere Botlokwa. Xomme xa re tsebe mo e beng e tswa xona.

Lekwala: ke ntho yeo xo ohlwang lesika xwa nyakwa lefofa la lefexo la nonyane xaxolo la lexokobu mme lefofa lena le tla betliwa la diwa ntho ye ba rexo ke phafa. Phafa ye xe e betlilwe ya phulwa lesoba kowa nhleng, xomme xwa ohlelelwa lesika mo phafeng, xomme xwa nyakwa phate ya xo loka ya Mmakatla, koba ya mothoto koba phate ya modi wa mooka. Bana nama ba nyaka lerala le le kxokelela phafa ye e nang le lesika mo phateng ka mokxwa o re tlang xo o bonthswa ka kowa diswanthsong. Xe le kxoketswe moletso wa le kwala so: Motho o bea phafa ye mo molomong a swareletse ka lekwala le ka matsotso a mabedi, A xoxa phafa ye ka moya a budula a xoxa budula a xonne leleme le la xaxwe a duts a lekantsha melodi ya moletso o a ratang xo o letsa xo ya ka dikosa. Maxobelo koba Mmabolepu, Monyaxo, Kxokonkoraxo, koba Maomaneng.

13 Lekwala le le lona le na le melodi e mebotse e kwalang kxole. Lekx bakxekofo o ka kwa ba duma-duma-xe bae ka mo xae, xe ba ekwa lekwala le lla ka kxorong. Lekwala ke ntho ya badisa modisa xe a emeletse dikxomo sexwareng, dikxomo tse xe di fula, o hwetse dithetse xabotse ka mo xare xa sexwera di e ya le moletso wa lekwala, ka xoba edibe di setse di tiwaetse lekwala le.

Le xe di e ya nokeng dikxomo tsa lekwala di sepela ka molao, di xata botse di e ya ka mollo wa lona. Xaxolo kosa ye bareng mmabolepu. Dikxope di na di lla boxope ka lona, o ka kwa xe ba le letsa xaxolo-xolo kosa e ba rexo Maxobele, kxope xe e le letsa e le letsa o tla kwa a re kxomo yabo kxope ke hwile, maxope e tlang le lle sello.

Lekwala xo batho ba ba le kxonang le lla botse, o ka hwetsa ba a letsa ba hlatlolana ka babedi xoba ka bararo.

Lekwala ke ntho ye e letswang ke banna feela xa le xona basading. Ke yona tsela ya lekwala yona yec.

Lekope: Le lona xo ohlwa lesika xomme xwa sehlwa lehlaka leo botelele bya lona bo fetaxo ke letsoxo la motho ba kxokela lesika lela mo lehlakeng e namile ke lekope. Mme lona ba le khupa mo molomong ba swarelela ka monwana wa xo supa xo tla re o o moxolo wa letsoxo la ngele ona wa nona o xata sika le o le xatoxa xo ya ka kosa e o a e letsaxo, ya bamonwana wa xo supa wa tsoxo la xoja ona o betha-betha sika le, xomme lehano le kamo xanong a khupileng lehlaka ka lona lona le tla na le dia modumo e rotosang melodi e mebotse xo ya ka dikosa tseo a ratang xo di epela.

14

Lekope ke ntho ya bathepa le matrari, x o ka hwetsa ba sepela le lona le tsela tse batsama ba le letsa le mantseboya xe ba etisitse ba no etisa ka lona xa le iletswe bakhekolo ba ba ratang o no hwetsa ba ba letsa le lona ba epela kosa tsa huta-huta ka lona.

Setontolo sona xo betlwa phate ya pholobotla, yeo botelele bya yona e ka tloxaxo menwaneng seatla xo fikla ka xodimo xa sejabana, xomme phate bokoto bya yona o ka fapanthsa monwa wa moxoxorupa le wa bosupa, hong e tla phulwa masoba ka mo xodimo le ka fase etse e tla ba e lekaneditse xabotse xe e ripelwa, xwa betlwa dipate tse dithsese tse pedi tsona di tla thukhunya mollong tsa kxopamiswa ka xolane phate ela e kxolo e tla ba e lokile thwi, xo tla nyakiwa lethale le lesese le lesweu mme xwa kxokelwa setontolo se ka lona xwa ngakwa hlale ya lesika.

15

Ka xoba diphate tsela tse dithsese tsa xo kxopamiswa re tla ba re di loketse ka mola masobeng a phate e e koto etse tsona phate tse tse pedi di tla ba di sa lekane ka botelele e ya seripa e tla ba ka xodimo e teletsana ya ba ka fase xomme xo tla tsewa tsola ya lesika ya kxokelelwa mo lethaleng le le diileng setontolo boxareng e se leng xare-xare xo fokotsa xolekana xa modumo wa xo lla xa setontolo ka fase e tla ba modumo o moxolo ka xodimo o monyenyanana xo re se tle se kxone xo epela dikosa mme xe ba letsa ba tla nganga thale le ka sika le ba le tatetsa mo phateng e koto xomme xe ba betha ba betha thale le ka xodimo le ka fase ka morwana xo ba ka motlwa, xomme ba akametsa ka morwana wa tsoko la nngole wa xo supa xo ya ka kose ba e letsang xomme setontolo ke lekope leina la sona le leng se letswa ke banna, basoxana bakxalabye bakxonyana xe ba ile boxweng ba se letsetsa bathepa a e sona xa le sekxapa le lekope la k lehlaka xamoxo le meletso ya diphalaafala le mapapate xe re butsisa bakxalabye le bakhekolo ba re tsona re no di hwetsa xa xabo rena. Xomme mollo wa sona o hlaxisa le xo boledisa meletso e mebotse le diko a tsa mefuta ke kelelelo ya motsibi wa sona xe a boledisa thale le ka molomo wa xe o khupileng mo phateng le xo betha ka menwana ya xe mo lethaleng ka mokrwa o a rutilweng ka onsa xo letsa a ka nore xo kwa ba tho ba epela kosa a nama a tla e letsa ka sona setontolo se, lekope. Eyale ka batho xe ba epela ka molomo.

16

Sekxapa sona xo e rengwa phate e telele ya moselesele xoba ya moxoriti ya koba miswa ya kxopamiswa byale ka bora bya mosebo, yona xo tla phothwa lethale le lekoto la kxokela phate ela byale ka bora xe bokxokelwa mosebo, xo tla ngka lesika la ohlwa yaba le lekoto xwa ngakiwa kxapana e kalo ka seemo sa phafana (kxasana) ya phlwa xo dia nkxasana xomme xe e setse e fedile xo diw. phafana e lokisitswe ka mo xare e tla phulwa lesobana

le lesese ka fase byale xwa dia kxare e byale ka ye basadi ba rwalelang metsexa ka yona. Kxare e tla dula mo xodimo xa phate e namile kxasana mo xodimo xa kxare, xomme lesika lela le lekoto le tla kxokelwa patsaneng e be xo ka xare xa phafana la nama la tsa ka mola lesobeng la phafana la tsena ka mola lesobeng la kxare xo swaraxanthsa phate ela ya sekhapa le lethale lela, xomme molitsi o tla nama a rema phate e botsana ya xo letsa a na a betha ka yona mo lethaleng ka tletlolo xa lesika le ka fase, xomme o tla ba a swere sekhapa ka tsoxo la nugele kapana ye a e beile mo kxareng a na a thibela kxapana ye ka lefahia a thibela a thibulla, xe a dutsi a betha ka patsana ye, xe dia byale kxapana ye ke yona e tliang medumo ye mebotse sekhapa le sona ke ntho e letsang ke banna masoxana a llaboxope ka sona le sona se ne medumo ya xo kxahlisa.

17 Dipela. Dipela tsona re ka setswele natso pele xa se tsa xeso, ke dilo tsa xa Mmasaka. Meropa, meropa xo betlwa diphate ka sebopexo seo re tla xo xo se bona ka diswanthsong, xomme ka moxare e lesoba la xo dia kxapa ka mo xare, xomme ka mo xodimo ba tla o bapola ka kxomo ye khulong xoba e nthso, kokxopa o ba o kokotela ka dimapa xo o bapola xo re o ngangexe, xomme ba tla o betha ka patla xore o dume, mme e x betlwa ka xo fetana-fetana, ke yona e somisanaxo le dinaka tsa lehlaka xe ba bina kosa ya dinaka tsa lehlaka. Bathopa ba leletsa yona mongwe a kiba bangwe ba titimetsa moropa o moxolo wa xo kiba o tee dititimetso di pedi xe xo letswa monti xe xo bina lefesa (lexowa) le kiba xona dititimetso di tharo. Meropa xe e se xona kosa e ka se thupele, xomme moropa o thupetsa kosa e ngwe le e ngwe .

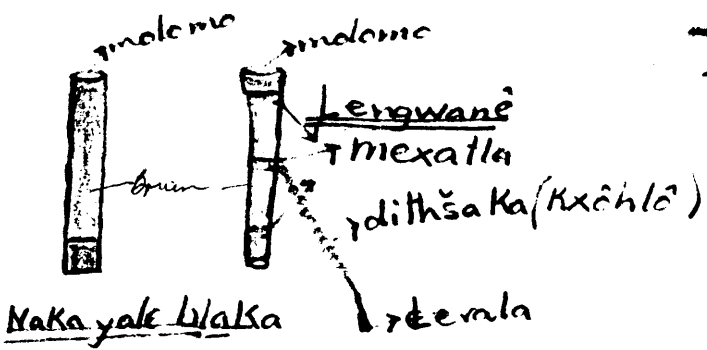
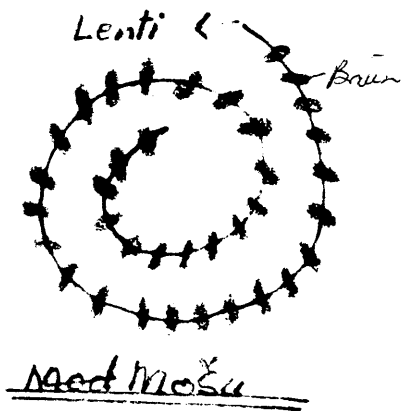
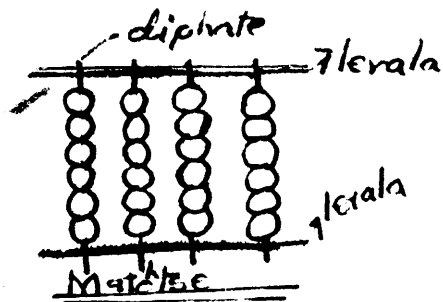
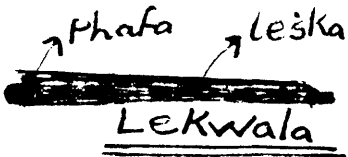
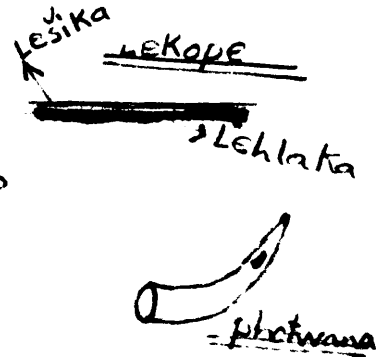
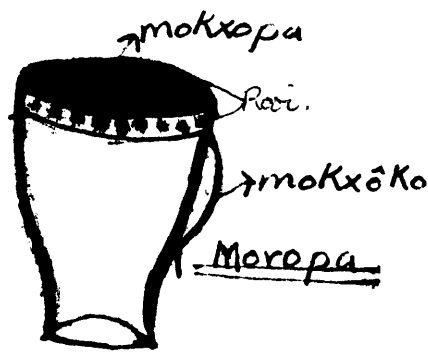
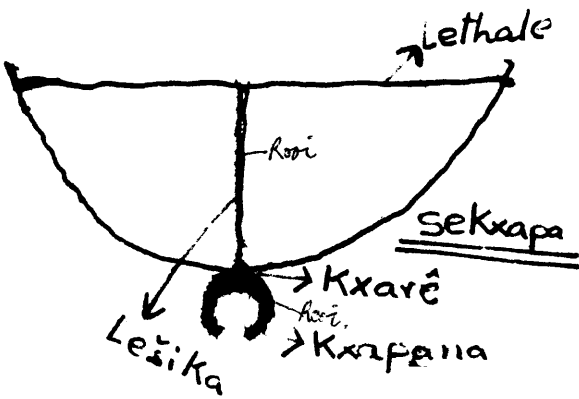
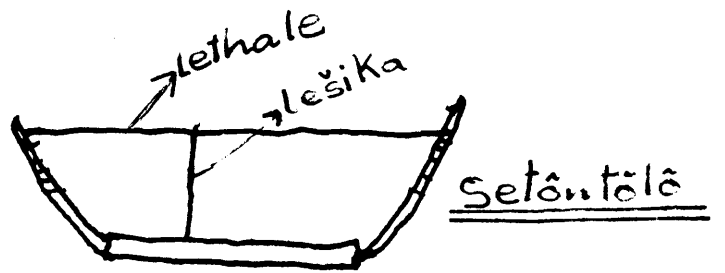
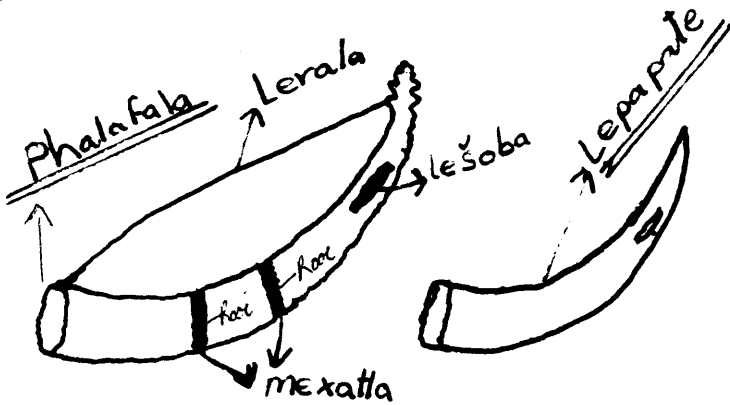
Mathotse, mathotse e no ba dikxopyana tsa dithokolwana ba di fula mohlareng o ba reng mothutse ba di fula kwa fase Bopedi (Boroka) xe ba setse ba o futsi ba phula lethutse lesoba ka fase le ka xodimo ba bea a bola ba nama ba a isa ka nokeng ba a

18 hlatswa xe ba a hlatswitse a hlwekile ka mo xare ba tla napa
 ba topa mafsikana a masesenyana ba thsela ka mo xare xa mathutse
 xore a kxone xo lla, xomme a tla tloxa a follelwa dipateng tse dithe
 dithsese tse di lekanang masoba a a tsona xomme phate tse di tla
 phulwa masoba ka fase le ka xodimo tsa follelwa ka lerala di le
 nne mohlomongwe di le hlano xaba di thselela, xomme ba folela
 mo hlakhung ya leoto xe ba bina kosa ke ona a thupetsaxo kosa
 byale ka moropa kosa xe e se na mathutse xa e thupele. Ona a
 rwala koseng e ngwe le e ngwe a rwala ke banna bathepa masoxana e
 mongwe le e mongwe yo a binaxo kosa ke onamosomo wa mathutse.
 Mosu (dithswathswadi) ona ke mohlare o o fulwang mo dikarolong tse
 dingwe tsa Pietersburg xomme ona le dithorwana tsa dithswathswadi
 xo o setse o o mile xe o sikinya seenywa se sa ona se lla byale
 ka lethutse, xomme ona e ba phule follele lenting xomme eba a
 tatetse leotong xe ba bina dikosa mosomo wa ona a sumiswa byale
 ka mathutse ke tsona dihlaho tsa kosa.

535

No 20

K34/75

Naka yale blaka

End. S. 535.